

1. Starożytność i średniowiecze

Pierwsze zapisy na temat budowy materii pochodzą wprost z jednych ze świętych pism hinduizmu – z Puran:

„Podstawowa cząsteczka materialnej manifestacji, która jest niepodzielna i nie uformowana w ciało, jest zwana atomem. Istnieje ona zawsze, jako jednostka niewidoczna, nawet po rozwiązaniu wszelkich form. Materialne ciało jest jedynie kombinacją takich atomów [...]” (2)

Ta pierwsza, pochodząca z szóstego stulecia przed Chrystusem, definicja atomu, była powszechnie uważana za prawdziwą jeszcze do końca XIX stulecia naszej ery.

Problematyka budowy materii nie była obca również filozofom starożytnej Grecji. Naturę i porządek świata w swoich wczesnych teoriach upatrywali jednak w żywiołach, które w ich mniemaniu w różnych proporcjach były składnikami każdej substancji (3). Kwestią sporną, która dzieliła filozofów w ich wyobrażeniach budowy świata, była dominacja jednego żywiołu nad pozostałymi. Tales z Miletu (ok. 624-545 p.n.e.) za najważniejszy żywioł uznał wodę, Anaksymenes z Miletu (ok. 585-525 p.n.e.) prym przyznał powietrzu, Heraklit z Efezu (ok. 540-480 p.n.e.) ogniu, zaś ziemię do rangi dominującego żywiołu wywyższył Ksenofanes z Kolofonu (ok. 575-480 p.n.e.) (4).

Dopiero w późniejszym czasie pojawiły się nowe teorie odchodzące od tak pojmowanego modelu budowy świata.